

en DTo. i Lab. 1839): «si algun *cossari* o sagetia hi ha qui fes por al mercader ---», *Consolat* (cap. 56, Pard., p. 107); en el *Tirant de Martorell* (*DBal.*) i en el de Galba (Caretà); «*cossari*: pirata, praedo», «*naus o justes de cossaris*: naves piraticae», OPou (*TbPu.*, 72, 69); a les Illes el mot s'usa maliciosament amb el sentit de 'bona-peça', 'home massa exixerit', si bé també arriba des d'ací a pendre de vegades el sentit d'home espavilat: «vejau si som bon *cossari* / que 'ls escaufa-panxes faç, / sense regla ni compàs, / ni cap eina necessari» en el menorquí JVivó (1715-1780) (Camps Merc., *Folkl. Men.* 1, 213); el punt de partida es troba en la generalització al significat de 'persona temible' que ja veiem en JRoig, aplicat a les enemigues del misogin: «ha-y enemiga / al món major? / Cahim pijor, / pus adversari? / Troba-s *cossari* / pus celerat?» (*Spill*, 6978). *Corsaria* [Arn. de Vilanova, c. 1300] 'qualitat de corsari'.

Cosser 'que flueix sense obstacle ni interrupció', d'on aplicat a moltes coses sense solució de continuïtat, particularment, a les Balears, *setmana cossera* 'la sencera i no interrompuda per festes': així a Ciutadella (Moll, *MiscAlcover*): «ma persona ja no espera / en el món penes majors / que haver d'estar lluny de vós / una setmana *cossera*» (Moll, *Amorosos*, 31); *braçal cosser* (*CostManc.* II, s. v.). *Cosser* 'cavall fogós, cavall de guerra' [S. XIV; *AlcM*; del cat. passà al cast. ant. *cosser* (c. 1375, i en dos textos del S. XV, *DCEC* I, 899b; IV, 975a; després *cosser* o *corcel*, presos del fr. *coursier*)]; també es digué antigament *cosser*, que JRoig usa com a adjectiu de *cavall* o també en substantivat: «rey no portant, / davant, bandera? / --- no cavalcant / *cavall cosser* / mas en somer», però així mateix: «fiu escamesa, / fogint despesa, / de bodes fer / en lo giner, / de matinada / --- elles que tracen / com se faran: / demanaran / tots los honrats, / nobles, jurats, / cavalleria; / al bell de dia: / irà honrada, / alt cavalcada / en *cosser* blanch»; una altra vegada sembla aplicar-se al genet com a adjectiu, en el sentit del qui munta un cavall ràpid: «d'ell aprenquí / de ben servir, / armes seguir / --- / de tots falcons / y de sparver, / *ginet coser*, / de ceterria, / mescalía --- / ell me'n mostrà» (*Spill*, vv. 13113, 2233, 990).

L'aranès *cossera* 'espècie de debanadores', que també es troba en alguns altres parlars gascons, tenint é tancada, no pot correspondre al sufix -ARIUS sinó a -ŌRIUS: el mateix tipus CŪRSŌRIA va passar al basc roncalès *kurzuri*, *kuruzuri*, «devanadera», *kurt-surio* «argadillo, rouet», Bidángoz *kurtzuri* «rouet» (*Azkue*);¹⁰ i el mateix tipus ha donat el port. dial. *cossoiro* (Alentejo i Algarve) «rodela ou volante do fuso» (Leite de Vasc., *RHi.* v, 421). Altres parlars gascons tenen una forma amb sufix -IZARE (=cat. -*ejar*): bearn. *cousseye* 'aspi', Gers *coussejo* 'debanadora' i *coussejà* 'debanar' (Cénac), Samatan (Comenge) *coussejo* id. (*Bouts d. Mount.* XXI, 68), que també ha passat a parlars bascos: bnv. i sul. *kutxea*; però hi ha formes basques on se sumen els dos tipus: lab. *korzeiru*, sul. *kotxe(i)ra*, sobre les quals Schuchardt,⁶⁰

ZRPh. xxxvi, 39, i *An Mussafia*, p. 26.

Cossia 'passadis entre els bancs dels remers d'estribord i babord en galeres', que sembla haver estat pres de l'it. *corsia*, derivat de CURSUS amb sufix -IVA; de l'italià vindria també el cast. *crujía* (< *cruxia*, princ. S. xv): per a aquesta i les altres formes romàniques, veg. el *DCEC*, s. v. (I, 950b); en cat. *cossia* ja fi S. XIV, Eiximenis; «PARTS DELS VAIXELLS: la *cussia*: aegea; los bancs hon seuhen los qui remen ---», OPou (*TbPu.*, 69); com que per la *cossia* es feia anar amunt i avall els condemnats a assots, això degué contribuir a fer derivar *cossia* i it. *corsia* de CURSUS; el B. de Maldà l'usa encara c. 1800 amb el sentit de 'passada o cercavila': «la cobla de músics, que tocant fent pasacalle --- ha vingut davant de la torre del marquès de Castellvell, tocant y no detenint-se, continuant sa *cutia* per estos rededors», «nos hem sentat tots allí, fent un rato de platxèria amb aquella nimfa, i hem proseguit la *cutia* endavant, dret al nas» (*Col. B. V.*, 96, 115).

No és pas segur l'origen del dret feudal de *cossera* que els pagesos de remença havien de pagar pels cereals: és possible que, com s'ha dit, derivi del nom de la *cosa* 'mesura de gra', però encara és més segur, vistes les formes antigues amb -rs- que vingui d'un CURSURA = *corredura*; la primera aparició segons Alart és «partem de *cursuram*» en un doc. ross. de 1119; però després: «de *cursuris* masadarum jam dicte ville» en un doc. de 1133 relatiu a la Torre d'Elna (Col·lecció Moreau, B. N. P., vol. 56), «liceat vobis *cursuram* pro suis equabus et bestis accipere», a. 1195, «donamus ei tascam et brasçage et terciam partem *cosure*», 1196.⁶¹

Amb -rs- apareix encara en un doc. ross., de Ribesaltes, de 1411: «que li plàcia de affranchir lo dret vulgarment appellat *corssura*, perquè los pageses corresen¹² més les terres franques qui són deume e agrer, que no fan les terres hon és la *corssura*; lo qual dret és tal que en les terres qui donen lo dit dret lo senyor del loch pren tres parts»; en altres casos apareix amb -ss-: «tota la *cossera* del ordi --- tot l'ordi de la *cossera*», a. 1283, «que tu ayes a pagar la *cossera* dels spletz», a. 1355; una vintena de testimonis en l'*InuLC*, tots ells sense la r, fora dels citats (7 amb *co-* i 16 amb *cu-*); també en alguns docs. del Princ.: Serra i Vilaró extracta la concòrdia entre l'abat de St. Llorenç de Bagà i els homes de Vallecbre l'any 1222, pel dret de *cossera* que havien de pagar aquests (*Pinos i Matap.* III, 112); «mig delma e miça *cossera* de tot lo mas, e tota la *cossera* si lo senyor bat», St. Joan de les Ab., primer terç S. XIV (*BABL* VIII, 380), i *AlcM* n'hi afegeix encara 3 de fi S. XIII, de la Vall de Ribes, i un de 1486, on es posa la *cossera* al costat de l'enterca i l'alberga com a nom dels mals usos abolits.

Com que dels quatre testimonis documentals més antics, tres són amb -rs-, aquests pesen més que els 15 o 20 que segueixen on només n'hi ha un amb -rs-; d'altra banda morfològicament seria difícil de compondre un derivat en -ura format amb caràcter quasi